

Kam pojedeme?

Текст 1: Kam na víkend?

Текст 2: Musíme zlepšit turistickou nabídku

Вы научитесь:

- Составить план путешествия – что посетить (информация об исторических достопримечательностях), на чем поехать
- Выразить положительные и отрицательные эмоции от посещения туристических мест
- Путешествовать «дикарем» или через турагентство?
- Какие неприятности могут произойти во время путешествия на машине?
- Рассказать, куда мы систематически ездим или ходим
- Обороты с глаголом «брать» („brát“)

Произношение: Звук «Е», «А»

Тема для разговорной практики:

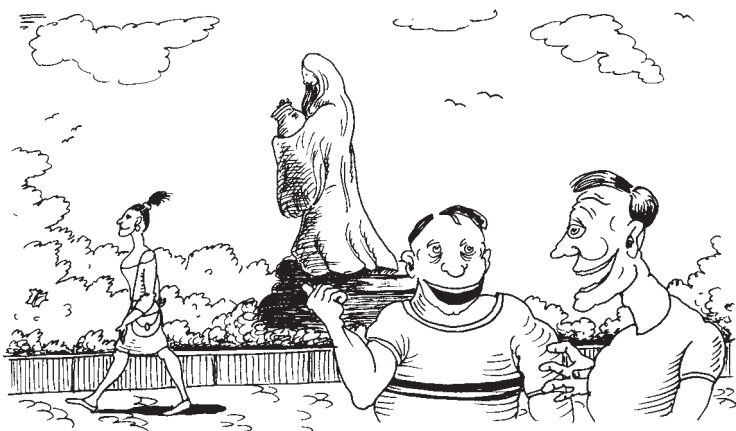
Cestování, dopravní prostředky, kulturní památky

(Путешествие, транспортные средства, памятники культуры)

§ 1 Число у имен существительных (12) • § 2 Возвратные глаголы (26)

• § 3 Склонение возвратной частицы „se“ (28) • § 4 Образование существительных женского рода от существительных мужского рода (37)

Повторение склонения (14) • Разные приставки у глаголов „–stupovat / –stoupit“ (16) • Написание с большой буквы (16) • Употребление глаголов движения „jít – chodit“ (23) • Однокоренные слова: „brát“ (33)

- Podívej se na ni, jak je krásná!
- Jak jsem si jí mohl nevšimnout! Hezčí dívku jsem neviděl.
- Ale já mluvím o soše!

1A

cestovní (cesta) F

daň F

divít se +Dat impf. – podívat se pf.

dojem M

doplácet na +Ak impf. – doplatit pf.

elektrárna F

hrad M

charakter M

jezero N

klášter M

kopec M, na kopci

krajina F

lucerna F

luxusní

malíř(ka) M(F)

míjet +Ak impf. – minout, -nu pf.

mrtvý, -á, -é x živý, -á, -é

nábřeží N

nádhera F

nadšený, -á, -é

být nadšený +Instr

objevit +Ak pf. – objevovat impf.

oblast F (Gen -i)

rekreační oblast

obrátit se na +Ak pf. – obracet se impf.

odtamtud

дорожный (путешествие)

налог

удивляться – удивиться

впечатление

доплачивать – доплатить

электростанция

град, крепость

характер

озеро

монастырь

холм, на холме

край, пейзаж

фонарь

роскошный

художник/ца

проходить мимо – миновать

мертвый x живой

набережная

великолепие

восторженный

быть восторженным, в восторге

открыть, обнаружить, изобрести –

открывать, обнаруживать, изобретать

область

курортная область/область для отдыха

обратиться к кому-то – обращаться

оттуда

palác M
plný, -á, -é +Gen
pobyt M
pohádka F
pohled M
popsat +Ak, **-píšu** pf. – **popisovat** impf.
potkávat +Ak impf. – **potkat** pf.
průmysl M
průmyslový, -á, -é
průvodce M
představit si +Ak (něco) pf. –
představovat si impf.
překvapit +Ak +Instr pf. –
překvapovat impf.
přírodní rezervace F
rekonstrukce F
romantický, -á, -é
setmět se pf. – **stmívat se** impf.
sklářský, -á, -é (sklo N)
skupina F
starat se o +Ak impf. – **postarat se** pf.

stav M
středisko N = centrum
takový, -á, -é
textilní (textil M)
tichý, -á, -é
třeba = například
turistický, -á, -é
turistika F
v souvislosti s +Instr
vést, vedu (+Ak) impf.
víkendový, -á, -é (víkend M)
všude
vyfotit = vyfotografovat +Ak pf. –
fotit = fotografovat impf.
výhled M
vyhnout se +Dat pf. – **vyhýbat se** impf.
vykoupat se pf. – **koupat se** impf.
vymyslet +Ak pf. – **vymýšlet** impf.
významný, -á, -é
zámek M
známý M, **známá** F
zpráva F
životní prostředí N

дворец
 полный
 пребывание
 сказка
 открытка, вид
 описать – описывать
 встречать – встретить
 промышленность
 промышленный
 экскурсовод
 представить (себе) –
 представлять (себе)
 удивить – удивлять

заповедник
 реконструкция, ремонт
 романтический
 стемнеть – темнеть
 стеклодувный, стекольный (стекло)
 группа
 заботиться о ком-то –
 позаботиться о ком-то
 состояние
 центр
 такой
 текстильный
 тихий
 например
 туристический
 туризм
 в связи с чем-то
 вести, руководить
 выходного дня (выходные) (прил.)
 везде
 сфотографировать – фотографировать

вид, панорама
 избежать – избегать
 искупаться – купаться
 выдумать – выдумывать
 известный
 záмок, замók
 знакомый, знакомая
 известие
 окружающая среда

Gr

§ 1 ČÍSLO U SUBSTANTIV

Většina substantiv má formy pro singular i plurál. Některá substantiva však mají jen singular nebo jen plurál.

(Большинство имен существительных имеет как форму множественного, так и форму единственного числа. Однако некоторые существительные могут иметь только форму единственного, либо только форму множественного числа.)

A. JEN SINGULÁR mají substantiva z adjektiv a sloves:

mladý – **mladost**, chytrý – **chytrost**, spát – **spánek**, číst – **četba**
молодость сообразительность, сон чтение
хитрость

Substantiva mají JEN SINGULÁR, ale **označují** (обозначают) **vždy VÍCE lidí a věcí**
(tzv. singularia tantum):

lidstvo, **obyvatelstvo**, **listí**, **křoví**, **mládež**
человечество население листва кустарник молодежь

B. Substantiva mají JEN PLURÁL, ale označují jen 1 věc (tzv. pluralia tantum):

– **dveře**, **hodiny**, **kalhoty**, **plavky**, **brýle**, **nůžky**, **ústa**, **záda**
 купальник, очки ножницы рот, губы спина
 плавки

– **Vánoce**, **Velikonoce**, **prázdniny**, **narozeniny**

– **Čechy**, **Alpy**, **Atény**, **Helsinky**, **Poděbrady**, **Pardubice**, **Teplice**, **Mariánské Lázně**,
Karlovy Vary, **České Budějovice**, **Krkonoše**

Deklinace plurálu – viz tabulky na str. 416 – 420

jako **M pl.**: **Hradčany** (Gen: **z Hradčan**), **Poděbrady** (**do Poděbrad**), **šaty** (Lok: **v šatech**),
tepláky (**v teplácích** i **teplákách**), **Karlovy Vary** (**v Karlových Varech**)
тренировочные штаны, спортивный костюм

jako **F pl.**: **Čechy** (Lok: **v Čechách**), **Alpy**, **Filipíny**, **prázdniny**, **hodiny**, **noviny**,
dveře (! Instr: **mezi dveřmi**), **Krkonoše** (! Gen: **do Krkonoš**),
České Budějovice, **Mariánské Lázně** (Gen: **do Českých Budějovic**,
Mariánských Lázní)

jako **N pl.**: **ústa** (Lok: **v ústech**), **záda** (**na zádech**), **kamna** (Gen: **do kamen**)
рот, губы спина печь, печка

PI.	Gen	–	do Vánoc, do Velikonoc
	Dat	–	k Vánocům, k Velikonocům
	Ak	–	na Vánoce, na Velikonoce
	Lok	–	o Vánocích, o Velikonocích
	Instr	–	před Vánoce, před velikonoce (i před Vánoci, před Velikonoci)

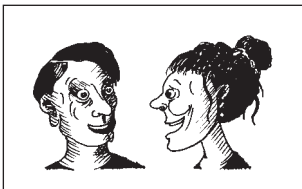
DRUHOVÉ ČÍSLOVKY:

! 1,2,3	jeden svetr	x	jedny kalhoty	! Sg.: všechen čaj (M)
	dva svetry	x	dvoje kalhoty	všetchna káva (F)
	tři svetry	x	troje kalhoty	všetchno mléko (N)
	čtyři svetry	x	čtvery kalhoty	(deklinace na str. 423)
	pět svetrů	x	patery kalhoty	
			šestery, sedmery, osmery, devatery,	
			desatery, jedenáctery	

dvoje, troje kalhoty – mohou, ale také nemusí být stejné, nevíme to

x

dvojí, trojí kalhoty – jsou různé

- Co koupíš manželovi k Vánocům?
- Chtěla bych mu koupit hodinky, i když říká, že mu jedny stačí.

- Ta dnešní mládež! Neví, co by chtěla.
- My jsme možná byli taky takoví.

- Bez brýlí to nepřečtu. Nemůžu je nikde najít!
- Počkej, já ti to raději přečtu sama.

- V těch starých šatech se už nemůžu nikde ukázat!
- Chceš mi snad říct, že už zase potřebuješ nové?

- Klepal někdo?
- Nic jsem neslyšel, ale zdá se mi, že je někdo za dveřmi. Jdu se podívat.

- Promiň, nemůžu se dál zdržet. Autobus do Poděbrad mi jede za půl hodiny.
- Ty bydlíš v Poděbradech? A každý den dojíždíš do Prahy?

- Nevidím nikde zvonek.
- Budeme muset zaklepat na dveře.

- Jak to, že mají zavřeno? Vždyť jsou úřední hodiny!
- Tady na dveřích je napsáno, že o prázdninách úřední hodiny změnili.

- O Velikonocích plánuju cestu do Alp.
- Taky bych si rád zalyžoval, ale v Krkonoších už nebude sníh.

Cv

□ 1. Řekněte ve správném tvaru.

1. K (*narozeniny*) jsem dostal nového průvodce Prahou. 2. Nemůžu číst bez (*brýle*). 3. V (*brýle*) ti to sluší. 4. V (*které šaty*) půjdeš na recepci? 5. O (*minulé prázdniny*) jsem byl na kurzu češtiny. 6. Napsal jsem jim přání k (*Vánoce*). 7. Viděl jsi ji v (*plavky*)? 8. Někdo je za (*dveře*). 9. Na (*záda*) nesl velký batoh. 10. Cheb není daleko od (*Mariánské Lázně*). 11. Za chvíli budeme v (*Poděbrady, Teplice*). 12. Znáš někoho v (*Helsinky*)? 13. Mají chatu pod (*Alpy*), my ji máme v (*Krkonoše*).

batoh (рюкзак)

□ 2. Přečtěte.

Vidím 2 dveře. Kterými mám jít? – Které okno mám otevřít? Vidím 3. – Mám už 3 černé boty. – Naše kancelář kupuje 5 noviny. – Na každou cestu si беру s sebou 2 brýle. – 3 poslední Vánoce jsem strávil na horách. – Na služební cestu si vezmu 3 košile, 2 saka a 2 kalhoty. Boty stačí jen 1. – Doma máme 4 hodiny, ale ani 1 nejdou přesně. – Jsou už 4 hodiny a 5 minut.

Gr

CVIČENÍ NA OPAKOVÁNÍ DEKLINACE – viz tabulky na str. 416–420

GEN Kromě (*Praha*) neznám z (*Čechy*) nic. Nemůžu si všítat (*každý detail*). Ta cesta vede do (*vesnice*)? Pokoj byl plný (*hosté*). Z (*místnost*) je hezký pohled na řeku. To jsem udělala sama z (*tvrdý papír*).

- DAT** Ta silnice vede k (*divadlo*)? Chtěl bych se vyhnout (*ten konkurz*). Ty se umíš vyhnout (*všechny problémy*). Komu jsi řekl o našem plánu? – (*Tvá rodina, tví přátelé, skoro všichni*). Čemu se divíš? – (*Tvé krátké vlasy*).
- AK** Musíme jet přes (*celá Praha*). Zámek se změnil v (*luxusní hotel*). Doporučuju, abyste se obrátili na (*naše firma*). Co si dáme k obědu? – Navrhuju (*hovězí polévka a řízek s bramborem*). Sama se stará o (*nemocná matka a dvě děti*). O (*vaše výrobky*) je stále velký zájem.
- LOK** Vybral jsem si týdenní pobyt v (*Mariánské Lázně*). Sejdeme se v osm v (*hospoda U Tomáše*). Půjdeš se mnou po (*práce*) na vernisáž? Informace najdete na (*internetové stránky*) naší firmy. Na (*detaily*) se dohodneme později.
- INSTR** Míjíme jeden obchod za (*druhý*). Rád se procházím (*staré město*). Nevíš, kde je Alena? – Někde tam mezi (*ti turisté*). Setkáváme se stále se (*stejně problémy*). V souvislosti s (*rekonstrukce*) budovy jsme změnili kancelář – najdete nás v čísle 259. Nejsem spokojený s (*naše situace*). Co s (*to*) budeme dělat?

GRAMATICKÉ POZNÁMKY

1) Adjektiva se tvoří ze substantiv různými sufixy (tvoření adjektiv na str. 294–295):

(Имена прилагательные образуются при помощи различных суффиксов от имен существительных:)

-ní:	příroda – přírodní textil – textilní život – životní luxus – luxusní rekreace – rekreační	-ový:	průmysl – průmyslový hotel – hotelový víkend – víkendový atom – atomový internet – internetový
-cký, -ský:	turistika – turistický Praha – pražský Staré Město – staroměstský	také:	sklo – sklářský

2) Deklinace posesivních adjektiv (viz str. 131):

Karlův most – přes Karlův most (Ak) z Karlova mostu (Gen)	через Карлов мост с Карлова моста
Máchovo jezero – k Máchovu jezeru (Dat) v Máchově jezeře (Lok)	к Махову озеру в Маховом озере

3) **Psaní velkých písmen** (souhrnně na str. 462)

Написание с большой буквы (обобщение см. на стр. 462)

a) píší se **u vlastních jmen** (пишутся у имен собственных)

- jmen osob (**Pavel Veselý**)
- jmen obyvatel (**Čech, Rakušan, Kanadčan, Pražan, Evropan**)
- posesivních adjektiv od jmen osob (**Petrova kniha, Picassův obraz**)

b) **u geografických názvů** (у географических названий)

- světadílů, moří, ostrovů, pohoří atd. (континенты, моря, острова, горные цепи и т.д.)
(**Jižní Amerika, Tichý oceán, Alpy**)
- států (названий государств)
(**Kanada, Spolková republika Německo, Spojené státy americké**)
– !! obecná jména a adjektiva se píší malým písmenem
(!! общие имена и прилагательные пишутся с маленькой буквы)
- měst (**Londýn, Karlovy Vary, Mariánské Lázně**) (названий городов)
– !! každé slovo začíná velkým písmenem
(!! каждое слово начинается с большой буквы)
- významných staveb (**Národní divadlo, Hradčany**) (известных строений)

4) Všimněte si významu prefixů sloves **–STUPOVAT / –STOUPIT**

nastupovat / nastoupit (do auta)
obestupovat / obestoupit (učitele)
odstupovat / odstoupit (z funkce)

postupovat / postoupit (dopředu)
podstupovat / podstoupit (zkoušku)
přestupovat / přestoupit (na rychlík)

předstupovat / předstoupit
(před žáky)

přístupovat / přistoupit (do kupé,
na požadavky)

rozestupovat se / rozestoupit se

sestupovat / sestoupit (dolů)

ustupovat / ustoupit (dozadu)

vstupovat / vstoupit (dovnitř)

vystupovat / vystoupit
(nahoru, z auta)

zastupovat / zastoupit
(nemocného kolegu)

садиться/входить – сесть/войти (в машину)
обступать – обступить (учителя)
уходить – уйти (с должности), сложить свои полномочия
продвигаться – продвинуться (вперед)
подвергаться – подвергнуться (испытанию)
переходить, пересаживаться – перейти, пересесть (на скорый поезд)
предстать – представлять (перед учениками)

входить, соглашаться – войти, согласиться (в купе, на условия)
расступаться – расступиться
спускаться – спуститься (вниз)
отступать – отступить (назад)
входить – войти (внутрь)
подниматься, выходить – подняться, выйти (наверх, из машины)
замещать – заместить (больного коллегу)

nástup	–	nástupišťě	–	postup	–	přestup	–
вход, вхождение		платформа		метод		пересадка	

přístup	–	sestup	–	ústup	–	vstup	–	výstup	–	zástup, zástupce
подход		спуск		отход, уступ		вход		выход		замещение; заместитель, представитель

LEXIKÁLNÍ POZNÁMKY

1) Co ty na to?

= Co tomu říkáš?

Что ты об этом скажешь?

= Co si o tom myslíš?

Что ты об этом думаешь?

cestou zpátky

= při cestě zpátky

на обратном пути

= na zpáteční cestě

stojí za to tam jet

= má cenu tam jet

туда стоит поехать

divit se (někomu, něčemu):

Není se čemu divit.

Нечему удивляться. Неудивительно.

dojem:

Na mě dělá dobrý dojem.

Он производит на меня хорошее впечатление.

2) vést impf. –

a) **Jak se ti vede?**

Как у тебя дела?

b) + Ak – **Vede školu.**

Он руководит школой.

c) někam – **Vede na náměstí.**

(дорога) Ведет на площадь.

3) míjet / minout (někoho, něco):

Míjela nás kolona aut.

Мимо нас проехала колонна автомашин.

Lhůta **minula.**

Срок истек.

Naše dopisy **se minuly.**

Наши письма разминулись.

Šel, **co noha nohu mine.**

Он шел, еле передвигая ноги. (Он плелся.)

Cesta rychle **míjela.**

Дорога быстро бежала.

4) představit si:

Představ si, že ...

Представь себе, что ...

Nedovedeš si představit ...

Ты не можешь себе представить ...

představit se:

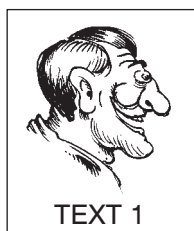
Dovoľte, abych se představil.

Разрешите Вам представиться ...

představit:

To **představuje** hodnotu ...

Это представляет ценность ...

KAM NA VÍKEND?

Říkalo se, že všechny cesty vedou do Říma. Ale dnes bych to trochu opravil: všechny cesty vedou do Prahy. Praha je sice krásná, ale tak plná turistů, že se ztrácí, co se mi na ní líbí: tichá místa, atmosféra starých časů. Vždyť taková procházka staroměstskými uličkami, kde míjíme jeden palác za druhým, přes Karlův most, když se už setmělo a na nábřeží svítí staré lucerny, to je jak procházka v pohádce. Teď potkávám jednu turistickou skupinu za druhou, z Karlova mostu se už neotvírají romantické pohledy na Prahu, ale s problémy hledáme cestu mezi prodavači, malíři a dalšími. Víím, že to je daň turisticke; takhle se změní a ztratí svůj charakter všechna místa, která objeví turisté. Ze všeho krásného se udělá průmysl. Taky už nenajdeme malé, tiché hospody s dobrým a laciným pivem, kde se můžeš setkávat se známými – změnily se v luxusní restaurace pro turisty, kde Čecha nepotkáš.

Je léto, vedro, dlouho jsme nebyli venku z Prahy.

„Vašku, vymysli něco. Co se obrátit na některou cestovní kancelář a vybrat si víkendový pobyt třeba na Moravě?“ zeptal se mě můj přítel Thomas.

„Nezapomeň, že máme jen víkend, a to nestačí na to, abys poznal Moravu. A cestovním kancelářím se vyhneme. Ty jezdíš právě do těch míst, kterým se chceme vyhnout. Asi tě to překvapí, ale navrhuju severní Čechy. Co ty na to?“

„Severní Čechy? O nich se stále mluví a píše v souvislosti s elektrárnami, mrtvými lesy, špatným životním prostředím. Víc o nich nevím. Tedy kromě toho, že jsou střediskem vašeho sklářského a textilního průmyslu.“

„To víš, severní Čechy byly vždycky nejprůmyslovější část Čech a teď nejmocněji doplácejí na to, že se nikdo u nás o životní prostředí nestaral. My k elektrárnám samozřejmě nepojedeme. Vybereme si hrady, zámky, kláštery, přírodní rezervace. Podívej se tady do průvodce.“

Raně gotický královský hrad vybudovaný Přemyslem Otakarem II. v letech 1264–1279 na 638 m vysokém kopci. Hradní kaple je klenotem raně gotické architektury.

БЕЗДЕЗ. Округ Чешская Липа.
Королевская крепость в стиле ранней готики, построенная Пршемыслом Отакаром II. в период 1264–1279 на холме высотой 638 м. Крепостная часовня является сокровищем ранней готической архитектуры.

Všimni si tady toho hradu. To je Bezděz. Když vyjedeme v sobotu brzo ráno, stihneme si ho prohlédnout ještě dřív, než začne vedro. To je ale kopec! To bude výstup! Je odtamtud hezký výhled do krajiny. Cestou zpátky se vykoupeme v Máchově jezeře. Je to velká rekreační oblast, ale najdeme si nějaké místo bez lidí.

MÁCHOVO JEZERO

Je největší vodní plochou v severních Čechách (360 ha). Bylo vybudováno za vlády Karla IV. (1366).

Махово озеро.
Самая большая водная поверхность в Северной Чехии (360 га). Было создано в период властвования Карла IV. (1366).

Divil by ses, kolik historických památek můžeš na severu najít. Některé jsou ale ve velmi špatném stavu, jen ty nejvýznamnější jsou po rekonstrukci. Prohlédni si je tady v průvodci a vyber si, které chceš navštívit.

Naplánujte, jak bude výlet pokračovat!

Vašek s Thomasem se už vrátili z výletu. Všechny památky, které navštívili, si vyfotili, a teď je ukazují svým přátelům. Představte si, že jste byl na výletě s nimi, a popište fotografie. Řekněte svůj dojem.

<p>● a) Všimni si
Všimněte si   (Podívej se na + Ak
Podívejte se na + Ak)</p>	toho velkého hradu na kopci. Je to ...
toho krásného kláštera.
toho barokního zámku.
toho paláce.
toho romantického jezera.
kolik je tam lidí, památek.
b) Že jsi ještě neviděl	tak velký hrad ?
tak krásný klášter
tak nádherný zámek
tak romantický pohled na jezero
tolik památek, paláců
<p>○ Jsem tím nadšený.
Je to nádhera.
To je ale krása!
Nic tak krásného jsem ještě neviděl.
Líbí se mi to.</p>	Neudělalo to na mě velký dojem.
Nic mi to neříká.
Moc se mi to nelíbí.
Nestálo za to sem jet.

Cv

□ 3. Řekněte synonymicky nebo svými slovy.

1. Je tady **jako v pohádce**.
2. **Co ty na to?**
3. Zámek **je po rekonstrukci**.
4. **Stihneme** si zámek prohlédnout dřív, než zavřou.
5. Divím se, **kolik je tady** lidí.
6. V průvodci **píší** jen o **nejdůležitějších** památkách.
7. Rád vzpomíná na **staré časy**.
8. Právě **j sme minuli** Památník W. A. Mozarta.
9. **Vymysli**, kam pojedeme.
10. **Obrátíme se na** cestovní kancelář?
11. **Vyhne se** cestovní kanceláři.
12. Navrhuju **víkendový pobyt** na Moravě.
13. **Cestou zpátky se stavíme** v Mělníku.

- 4. a) Nahradte (Замените): „po sobě“ – jeden za druhým (M)
jedna za druhou (F)
jedno za druhým (N)

L1A

Studenti přicházeli **po sobě**.
Prodavačky odcházely **po sobě**.
Auta odjížděla **po sobě**.

b) Nahradte.

||||> Potkával jsem **stále nějakého známého**. (*jednoho za druhým*) –
Potkával jsem **jednoho známého za druhým**.

Mijeli jsme **stále nějaký palác**. (*jeden za druhým*)
Jeli jsme **stále kolem nějaké vesnice**. (*jedné za druhou*)
Projížděli jsme **stále nějakým městem**. (*jedním za druhým*)
Potkávala jsem **stále nějakou známou**. (*jednu za druhou*)

- 5. Zopakujte si komparaci adjektiv na str. 426.

a) Doplněte podle významu.

||||> Nej _____ oblasti jsou střední a severní Čechy. (*průmyslový*)
Nejprůmyslovější oblasti jsou střední a severní Čechy.

velký, vysoký, nízký, dlouhý, krátký, hluboký, teplý

Nej _____ česká řeka je Vltava – měří 433 km.
Nej _____ české jezero je Černé jezero na Šumavě s plochou víc než
18 ha a hloubkou skoro 40 m.
Nej _____ minerální pramen je v Karlových Varech s teplotou 72°C.
Nej _____ vzdálenost od moře v České republice je 326 km od Štětína
v Polsku.
Nej _____ teplotu -88°C naměřili v Antarktidě.
Nej _____ teplotu změřili v Libyi – +58°C.
Nej _____ jezero na světě je Bajkal, má hloubku 1620 m.

nadšený, významný, romantický, tichý, luxusní, známý

V průvodci píšou jen o nej _____ památkách.
Nej _____ jsem byl z krásné přírody.
Asi nej _____ hradem je Karlštejn.
Nej _____ obchody najdete kolem Václavského náměstí.
Stará Praha nabízí nej _____ místa.
Hledám co možná nej _____ místa, daleko od lidí.

- b) Rozumíte? Nejztracenější den je ten, ve kterém jsem se ani jednou neusmáli.**
 První lež je **horší než** poslední. (lež – ложь)
 Ráno **moudřejší** večera. (moudřejší – более мудрый)
 To **nejlepší** přichází obvykle poslední.
Chytřejší vždycky ustoupí.
 Kdo **dřív** přijde, ten **dřív** mele. (mlít – молоть)

□ 6. Spojte věty konjunkcemi „sice – ale“.

(Соедините предложения при помощи союзов «конечно – но».)

 Praha je krásná – plná turistů
Praha je sice krásná, ale plná turistů.

Praha je nádherná	– je tam hodně lidí
Morava je zajímavá	– máme málo času
Severní Čechy mají hodně památek	– také velmi špatné životní prostředí
Mám rád lidi	– nemusím je potkávat všude
Cesta po dálnici je delší	– budete tam dřív
Všechno jsme si vyfotili	– film se nám ztratil
Cestovní kancelář nabízí různé rekreační pobyty	– nechci s ní jet

□ 7. Doplňte prepozice.

Nesmím zapomenout, že dnes musím ___ cestovní kanceláře. Objednal jsem si pobyt ___ jižní Moravě ___ dvě osoby ___ tři dny ___ 10. ___ 13. srpna. „Pojď ___ mnou!“ zavolał jsem ___ kamaráda. „Nepospíchám, můžeme se projít ___ Národní třídě a jít ___ kavárny ___ kávu. ___ kavárny Slávia je hezký výhled ___ Vltavu a ___ Hradčany.“

___ problémem jsme přešli ___ druhou stranu ulice, protože jelo jedno auto ___ druhým a žádné nezastavilo. Měli jsme ___ něco chuť, ale nenašli jsme žádnou restauraci ___ laciným a dobrým jídlem. ___ cestovní kanceláři jsme čekali chvíli ___ frontě. Zatím jsme si četli ___ průvodci, který jsem ___ chvíli koupil. Dozvěděli jsme se například, že ___ hradu Bezděz věznili Václava II. ___ jménem Václav se setkáváme ___ celém Česku. Až pojedeme ___ hrad Bezděz, stavíme se ___ Mělníku. ___ tomto městě mi už někdo vyprávěl. ___ čtvrt hodiny jsem konečně zaplatil pobyt a vyšli jsme ___ přítelem ___ kanceláře ven.

věznit někoho (держатъ кого-то в заключении, под арестом)

□ 8. Vyberte podle významu perfektní nebo imperfektivní sloveso.

L1A

1. Která silnice _____ (vést, dovést) k nádraží?
Můžu k tobě na návštěvu _____ (vést, přivést) Thomase?
2. Au, to bolí. Neumíte se _____ (vyhýbat, vyhnout)?
Vašek _____ (vyhýbat se, vyhnout se) všem problémům.
3. Podívej, jak je nebe červené (= jsou červánky). Už _____ (stmívat se, setmět se).
Venku se už _____ (stmívat se, setmět se), _____ (svítit, rozsvítit) lucerny. Musíme v pokoji taky _____ (svítit, rozsvítit).
4. Neumím _____ (představovat si, představit si), že bych tě neměl
_____ (představovat si, představit si), jak by ten modrý koberec
vypadal u nás v hale.
5. Když to nemůžeš _____ (měnit, změnit) hned, musíš to _____
(měnit, změnit) pomalu.
6. (Já) _____ (objevovat, objevit) v Praze stále nová romantická místa.
Za rohem _____ (objevovat se, objevit se) najednou bratr.
7. Co _____ (navrhovat, navrhnout)? – Nemůžu _____ (navrho-
vat, navrhnout) nic, protože o tom nic nevím.

□ 9. Zopakujte si slovesa pohybu (na straně 209 a 210 1. dílu).

Slovesa „**chodit – jezdit – létat – běhat – vozit – vodit – nosit**“ vyjadřují násobný děj (tj. pravidelně se opakuje) a také např. vlastnost.

Глаголы „**chodit – jezdit – létat – běhat – vozit – vodit – nosit**“ выражают многократное действие (т.е. систематически повторяющееся), а также, например, особенность.

Př.: V létě **jsem** se **chodil** koupat do jezera. Летом я ходил купаться на озеро.

Syn už **chodí** do školy. (je školák)

Сын уже ходит в школу (он ученик).

ALE! Několikrát **jsme šli** do centra pěšky. Несколько раз мы ходили в центр пешком.

a) Doplňte podle významu JÍT – CHODIT.

1. Dítě už _____ . 2. Do práce _____ většinou pěšky. 3. Včera jsem musel _____ pěšky do šestého patra, nejel výtah. 4. _____ rychle, jako by stále někam spíchal. 5. _____ spát, jsem unavený. Dobrou noc!
6. Připravte se! Už _____ . 7. _____ plavat do bazénu každou středu.
8. _____ z jednoho obchodu do druhého, ale nic se jí nelíbilo. 9. Potkal jsem ho včera. _____ pomalu, neviděl, neslyšel, vypadal nemocně. 10. _____ za Karlem, chci se ho na něco zeptat. 11. Kam _____ ? – _____ pro

chleba. 12. Každý víkend _____ na pěší výlety. 13. Několikrát jsem se _____ podívat, jestli už je v kanceláři, ale nebyl tam. 14. Po prázdninách _____ studovat na gymnáziu. 15. Od října _____ na večerní kurzy češtiny. 16. Zítra si _____ koupit nový oblek. Nechceš _____ se mnou?

b) Doplňte podle významu JET – JEZDIT, LETĚT – LÉTAT.

1. Kolem našeho domu _____ tramvaje. 2. Zítra ráno musím být v šest na letišti, protože _____ do Vídně. 3. Ve městě můžeme _____ maximální rychlostí 50 kilometrů za hodinu. 4. Auto _____ rychleji, než je dovoleno. 5. Jako pilot _____ nejčastěji na lince do New Yorku. 6. _____ do centra, nechceš _____ se mnou? 7. Rád _____ na kole. 8. Do Plzně _____ asi autobusem. 9. Do práce _____ autem, ale zítra bohužel autem _____, protože je v autoopravně. 10. Zvykl si cestovat letadlem, často totiž _____ pracovně do ciziny. 11. Protože jsem měl zpoždění, musel jsem _____ taxíkem. 12. To letadlo _____ nízko. 13. Tento rychlík _____ jen v neděli. 14. Zpráva _____ z jedné kanceláře do druhé, takže za chvíli to věděli všichni.

c) Doplňte podle významu NĚST – NOSIT, VĚST – VODIT, VĚZT – VOZIT.

1. _____ ti dobrou zprávu. 2. _____ mi snídani do postele. 3. Viděl jsem ho na nádraží, jak si _____ lyže. 4. Nemá na nic čas, práci si _____ i domů. 5. Ty kufry _____ já, vezmi jen tu tašku. 6. Musím _____ brýle. Bez nich nikoho nepoznávám. 7. Ráda _____ dlouhé sukně. 8. Cesta _____ lesem. 9. Jednání _____ za naši firmu inženýr Dvořák. 10. _____ hosty celý den po pražských památkách. 11. Okna _____ do zahrady. 12. Jak se _____ manželce? 13. Potkal jsem ho, když _____ děti na procházku. 14. Sanitka ho _____ do nemocnice. 15. Z každé cesty _____ dětem dárky. 16. Ovoce si _____ od babičky z vesnice.

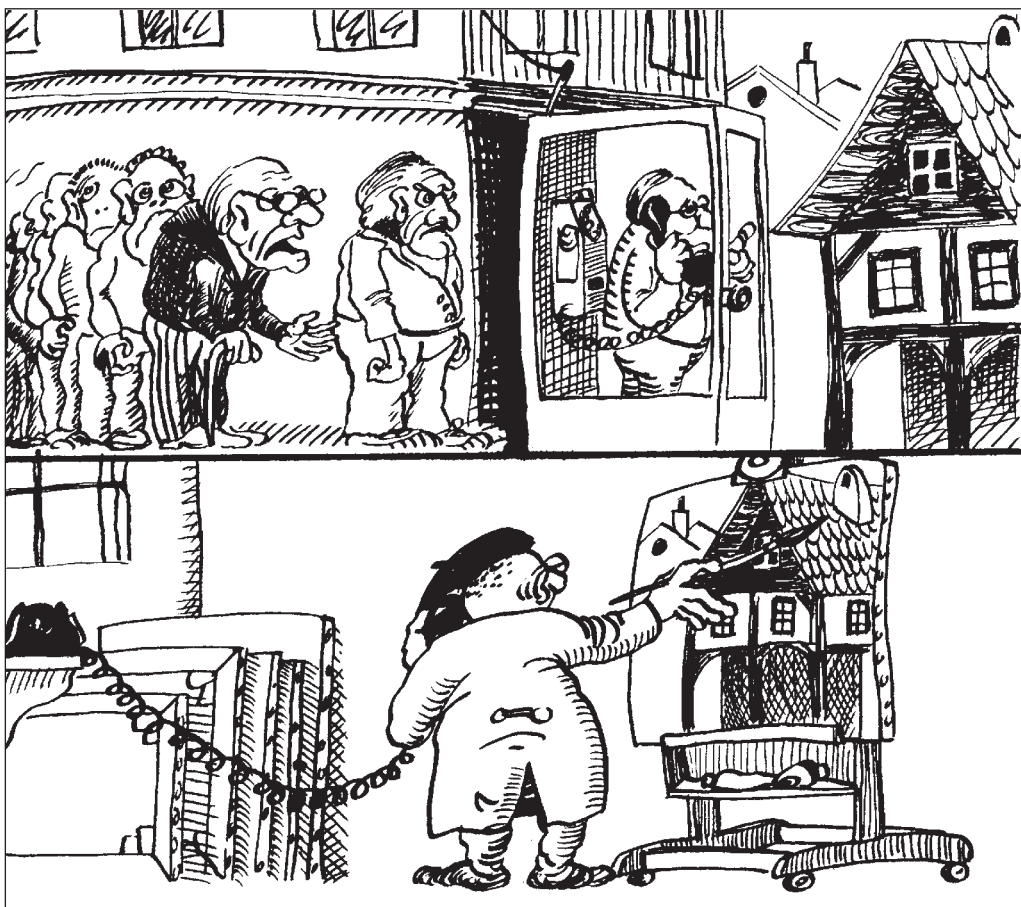
□ 10. Dokončete věty.

1. Vymyslel jsem, že na víkend _____ .
2. Podívej se na ten klášter, jak je _____ .
3. Velký dojem na mě udělal _____ .
4. Nic tak krásného, jako je _____ , jsem ještě neviděl.
5. Při procházce Prahou míváme _____ .
6. V Praze už nenajdeme tichá místa, ale _____ .
7. Z kopce je hezký výhled _____ .
8. U jezera se koupe hodně lidí, ale my si najdeme _____ .
9. V průvodci jsme si prohlédli _____ .
10. O Bezdězu jsem si přečetl, že _____ .
11. Lidé nechtějí do severních Čech jezdit, protože _____ .

□ 11. Odpovídejte svými slovy.

1. Co se Vaškovi nelíbí na Praze?
2. Co je podle Vaška v Praze nejkrásnější?
3. Pro koho otvírají nové restaurace?
4. Kam chtějí jet Vašek s Thomasem na výlet? Proč ne na Moravu?
5. Co věděl Thomas o severních Čechách?
6. Proč je tam nejhorší životní prostředí?
7. Proč Vašek s Thomasem vyjedou brzo ráno?
8. Jaký je stav historických památek v severních Čechách?
9. Kde se Vašek s Thomasem zastavili?
10. Které české hrady a zámky znáte?

□ 12. Popište!

§ 2 REFLEXIVNÍ SLOVESA

A. STÁLÁ REFLEXIVNÍ SLOVESA mají vždy reflexivní zájmeno „se“ nebo „si“, které je stejné pro všechny osoby.

(Постоянно возвратные глаголы имеют всегда возвратную частицу „se“ или „si“, сохраняющуюся во всех лицах.)

SE

líbit se / – + Dat

bát se / – + Gen

loučit se / rozloučit se s + Instr

rodit se / narodit se

scházet se / sejít se s + Instr

rozcházet se / rozejít se s + Instr

starat se / postarat se o + Ak

snažit se o + Ak / –

spoléhat se / spolehnout se na + Ak

mýlit se / –

těšit se na + Ak / –

usmívat se / usmát se (na + Ak)

smát se / zasmát se (+ Dat)

ptát se / zeptat se + Gen na + Ak

stmívat se / setmět se

divit se / podivit se + Dat

нравиться

бояться

прощаться – попрощаться

родиться

встречаться – встретиться

расходиться – разойтись

заботиться – позаботиться

стараться, пытаться

надеяться – понадеяться на

ошибаться

с нетерпением ждать кого-то, чего-то

улыбаться – улыбнуться

смеяться – рассмеяться

спрашивать – спросить кого-то о чем-то

темнеть – стемнеть

удивляться – удивиться

! jen pf.: nasnídat se (! ale impf. snídat)

naobědvat se (! obědvat)

navečeřet se (! večeřet)

позавтракать – завтракать

пообедать – обедать

поужинать – ужинать

Ta dívka se mu líbí.

Může na ní oči nechat.

Má oči jen pro ni.

Necítí se dobře.

Není ve své kůži. Je celý nesvůj.

Ta dívka se mu nelíbí.

Ani okem o ni nezavadil.

stěžovat si / postěžovat si
+ Dat na + Ak
všímat si / všimnout si + Gen
zvykat si / zvyknout si na + Ak
lehat si / lehnout si
sedat si / sednout si

жаловаться – пожаловаться
кому-то на что-то
обращать внимание – обратить внимание
привыкать – привыкнуть
ложиться – лечь
садиться – сесть

B. VLASTNÍ REFLEXIVNÍ SLOVESA

Př.: Matka obléká **dítě**. (+ Ak, někoho jiného) – Matka **se obléká**. (= sama sebe)
Koupil jsem **dětem** dárky. (+ Dat, někomu jinému) – **Koupil jsem si** svetr. (= sám sobě)

mýt (se) – viz str. 56 1. dílu
oblékat / obléknout (se)
svlékat / svléknout (se)
převlékat / převléknout (se)
jmenovat (se) / (pojmenovat + Ak)
probouzet / probudit (se)
omlouvat / omluvit (se)
potkávat / potkat (se)
– / **zastavit (se)**
cítit (se) / –
držet + Ak, **držet se** + Gen / –

zdržovat / zdržet (se)
představovat / představit (se)
představit (si) něco
kupovat / koupit (si) + Ak
vybírat / vybrat (si) + Ak
přát (si) + Ak / (popřát + Dat + Ak)

мыть(ся)
одевать – одеть(ся)
раздевать – раздеть(ся)
переодевать – переодеть(ся)
называть – назвать(ся)
пробуждать – пробудить(ся)
извинять – извинить(ся)
встречать – встретить(ся)
остановить(ся)
чувствовать (себя)
держатъ кого-то, что-то, держатъ(ся)
кого-то, чего-то
задерживать – задержать(ся)
представлять – представить(ся)
представить (себе) что-то
покупать – купить (себе)
выбирать – выбрать (себе)
желать (себе) – пожелать (кому-то что-то)

Někdy mění reflexivní zájmeno „se, si“ význam slovesa:

Př. hodit – Hodil dopis do schránky.	бросить
hodit se – To se mi hodí.	годиться
dostat – Dostal jsem to jako dárek.	получить
dostat se – Jak se dostanu na nádraží?	пройти, попасть
zkoušet / vyzkoušet – Učitel zkouší žáka.	экзаменовать
zkoušet si / vyzkoušet si, zkusit si	примерять
– Zkouší si nové šaty.	

stát – Kolik to stojí? Stojí tamhle.

стоять, стоять

stát se – Co se stalo?

случиться

+ Instr – Stal se učitelem.

стать

učit – Ekonomii učí profesor Černý.

преподавать

učit se – Student se učí dobře.

учиться

Poznámka: **Říká se**, že **Musí se to udělat**. **Vaří se** to jen 5 minut.

– reflexivní pasivum (viz str. 90)

§ 3 DEKLINACE zájmena „SE“

Gen	sebe
Dat	si, sobě
Ak	se, sebe
Lok	o sobě
Instr	sebou

seděli vedle sebe

сидели рядом друг с другом

kupuju si, sobě

я покупаю себе

oblékám se,

я одеваюсь

dívám se na sebe

я смотрю на себя

mluvím o sobě

я говорю о себе

s sebou si беру kufr

я беру с собой чемодан

si – (k) sobě
se – (na) sebe

dlouhá forma po prepozici nebo na začátku věty

(полная форма после предлога или в начале предложения)

Pozor! koupil **sis**, díval **ses** – viz str. 144 1. dílu

Příklady: Knihu jsem si koupil **pro sebe**.

Přeložte.

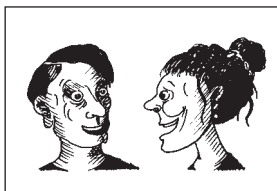
Máš **u sebe** dost peněz?

Musím si vzít **s sebou** peníze.

Je spokojený sám **se sebou**.

Má **na sobě** nové šaty.

Kolega Černý nás pozval **k sobě** na návštěvu. (pozvat – позвать, пригласить)

- Říkal ti něco o mně?
- Ale ne, mluvil jen o sobě.

- Kam jsem si zase dal pero?
- Máš ho před sebou.

- Chceš jet s námi odpoledne?
- Nemůžu, nemám u sebe pas.

- Už jsi byl na tom konkurzu?
- Ano, jsem rád, že už ho mám za sebou.

- Já se divím, co všechno Petr pro Janu dělá.
- Nediv se, má ji moc rád.

- My se známe!
- Musíte se mýlit, já vás neznám.

- Představ si, že mi nechtěl pomoci.
- Já vždycky říkám, že člověk se může spoléhat jen sám na sebe.

Cv

□ 13. Odpovězte.

Kdy se s ním sejdeš? (*dneska večer*)
 Na koho se usmíváš? (*na tebe ne*)
 Čemu se směješ? (*tomu, co vypráví*)
 Zastavíš se ráno pro mě? (*nemůžu*)
 Bude se ti hodit ta kniha? (*ano*)
 To se ti jen zdálo! (*ne, je to pravda*)
 Kam jsem si mohl položit tu tašku? (*sem dozadu*)
 Nemýlíš se? (*vůbec ne*)
 Zeptal ses někoho? (*nikoho*)

□ 14. Doplňte „se“, nebo „si“.

1. Rozloučili jsme ___ s asistentkou. 2. Podepište ___. 3. Stěžovali ___ na studené jídlo. 4. Nelíbilo ___ mi, co jsi řekl. 5. Už ___ setmělo. 6. Nevybral jsem ___ nic. 7. Nikdo ___ nestará o pořádek v parku. 8. Všiml ___ té paní? 9. Divím ___ ti, proč to děláš. 10. Ještě jsme ___ nezvykli na české jídlo. 11. Prohlédni ___ to dobře. 12. Manžel ___ zdržel v práci.

□ 15. Doplňte.

a) připravit – připravit se – připravit si (př.)

Materiály _____ kolega Dvořák.
 Musím _____ na zítra ty dopisy.
 _____ ! Za chvíli začínáme.

b) představit – představit se – představit si (př.)

Dovolte, abych vám _____ svou ženu.
 Chtěl bych _____ . Jsem Jan Čapek.
 Neumíš _____ , jak dlouho jsem to dělal.

c) obléknout – obléknout se – obléknout si (pf)

Počkej, musím ještě _____ Janičku.
Nechceš _____ ještě bundu? Je zima.
Jen _____ a hned půjdu.

d) dát – dát si – dát se (pf.)

_____ něco dobrého. – _____ mi s sebou něco k jídlu! –
_____ zatím aperitiv. – K narozeninám jsem mu _____
knihu. – To (ne-) _____ nic dělat.

**Dostal se k tomu jak slepý
k houslím.**

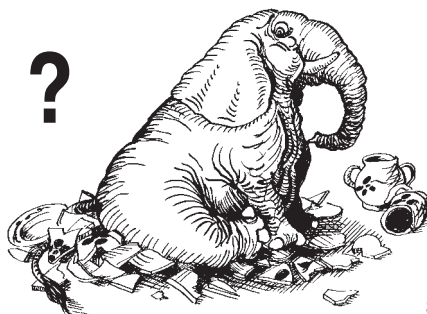
Попал, как кур во щи. (На него это свалилось,
как снег на голову).

**Chová se, jako když nemá všech pět
pohromadě.**

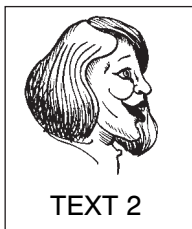
Он себя ведет, как будто у него не все дома.

Usmívá se jako sluníčko (měsíček).

Он улыбается, как солнышко (как месяц).

slon

TEXT 2

MUSÍME ZLEPŠIT TURISTICKOU NABÍDKU

Kromě zahraničních turistů, kteří v České republice aspoň jednu noc přenocují¹, zaplavují² republiku jednodenní hosté – letos jich má přijet několik desítek miliónů. Pro srovnání³ – zahraničních⁴ turistů má přijet jen asi 13 milionů. Tito jednodenní hosté přinášejí problémy. Ráno překročí⁵ hranice⁶, dojedou do Prahy, projdou Karlův most a Hradčany, koupí si hamburger, sednou si na chodník⁷ a večer zase odjedou. Dělí se⁸ však o infrastrukturu se skutečnými⁹ turisty, kteří v Praze nocují a nechávají tu i peníze. Tito turisté se můžou cítit poškození¹⁰. Nemůžou se třeba ani projít po Karlově mostě, protože se tam nevejdou¹¹.

Získat¹² více skutečných turistů je dlouhodobý proces, kterého se musí účastnit každý, kdo je spojený¹³ s cestovním ruchem¹⁴ – od vlády¹⁵ přes ministerstva hospodářství¹⁶, dopravy, průmyslu až po cestovní kanceláře, hoteliery, restaurace, města i taxikáře.

O propagaci české turistické nabídky¹⁷ se stará¹⁸ Česká centrála cestovního ruchu – vydává¹⁹ prospekty, točí²⁰ filmy, účastní se veletrhů²¹ cestovního ruchu v zahraničí. Zve²² zahraniční novináře, aby vše viděli na vlastní oči, otvírá zahraniční zastoupení²³.

L1B

Nabídka zahraničním turistům je stále málo nápaditá²⁴, málo přitažlivá²⁵. Zahraniční turista je náročný²⁶ a často mu nestačí kvalita nabízených služeb²⁷.

Postupně²⁸ se však nabídka rozšiřuje²⁹ – např. letní nabídka v Praze v oblasti kultury byla až příliš široká³⁰. Daří se také přitáhnout³¹ turisty do jiných regionů než jen do Prahy, i když ta samozřejmě zůstane vždycky turistickou atrakcí číslo jedna. Cizinec ji přece může navštívit, i když bude ubytovaný³² v jiném městě. Velké rezervy jsou např. v jižních Čechách, turisticky velmi zajímavé oblasti, kde však bylo ubytováno nejméně zahraničních turistů v celé republice.

1 – переночевать, 2 – заполнять, 3 – для сравнения, 4 – иностранный, 5 – пересечь, 6 – граница, 7 – тротуар, 8 – делиться, 9 – настоящий, 10 – чувствовать себя ущемленным, 11 – войти, уместиться, 12 – приобрести, получить, 13 – быть связанным, 14 – туристическое движение, 15 – правительство, 16 – экономика, 17 – предложение, 18 – заботиться, 19 – издавать, 20 – снимать, 21 – ярмарки, 22 – звать, приглашать, 23 – представительства, 24 – изобретательный, находчивый, 25 – притягивающий, 26 – требовательный, 27 – предлагаемые услуги, 28 – постепенно, 29 – расширяться, 30 – широкий, 31 – привлечь, 32 – разместить, поселить

Cv

□ 16. Řekněte, jestli je informace správná, nebo ne.

1. Praha s radostí vítá jednodenní turisty.
2. Několik desítek milionů zahraničních turistů ročně přenocuje v České republice aspoň jednu noc.
3. Po Karlově mostě se procházíme bez problémů.
4. Víc turistů se už na Karlův most nevejde.
5. Jednodenní turisté nechávají hodně peněz v restauracích.
6. Také ministerstva se musí starat o cestovní ruch.
7. Česká turistická nabídka není příliš přitažlivá.
8. Hlavní nabídkou zůstává Praha.
9. Nabízené služby nestačí svou kvalitou náročným turistům.
10. Ministerstvo kultury zve zahraniční novináře, aby si všechno prohlédli na vlastní oči.
11. Hodně zahraničních turistů nocuje např. v jižních Čechách.

□ 17. **Odhadněte, která slova jsou příbuzná.**

(Определите)

nápad	zaplavit (město)
noc	přitáhnout (turisty)
široký	přenocovat (v hotelu)
plavat	chodník
pobyt	rušná (ulice)
noviny	hoteliér
nabízet	nápaditý
přitažlivý	nabídka
léto	nabízené (zboží)
chodit	novinář
ruch	zastoupení
nabídnout	rozšiřovat (nabídku)
hotel	ubytovaný (turista)
zástupce	letní

□ 18. **Všimněte si významů slov.**

a) **spojit se s někým** (объединиться с кем-то) – **spojený** – **spojení**

Musíme **se spojit s(e)** | ministerstvem průmyslu.
| telefonní centrálou
| zahraničním zastoupením
| naší ambasadou

Rekreační oblast má velmi dobré **spojení s** Prahou.
Bydleli jsme na samotě, neměli jsme žádné **spojení se** světem.

Spojené státy americké (USA), **Spojené** království Velké Británie a Severního Irsku, Organizace **spojených** národů (OSN = OOH)

b) **škoda** (ущерб, вред, убыток) – **poškodit někoho, něco** – **poškozený**

To je **škoda**, že jste nemohl přijít.
Za tu **škodu** nemůžu. **Škody** nebyly velké.

Poškodil zájmy naší firmy. Cítíme se **poškození**.
Vítr **poškodil** chatu souseda. Chata je jen trochu **poškozená**.
To zboží jsem **nepoškodil** já. Koupil jsem ho už **poškozené**.

c) **nabídka** (предложение) – **nabídnout, nabízet někomu něco** – **nabízený**

Nabídka televizorů je velmi široká.
Přijal jeho **nabídku**, že mu s tím pomůže.

Nabídla hostům něco k jídlu a pití. Hosté si vybrali z **nabízeného** jídla a pití.

Cestovní kancelář **nabízí** pobyty v celé republice. Z **nabízených** pobytů jsem si nevybral.

□ 19. Všimněte si.

10 – **desítka** (Pojedu tramvají číslo deset. = Pojedu **desátkou**.)
20 = dvě desítky, 50 = pět desítek **několik desítek** = **desítky**

100 – **stovka** (Platil **stovkou**. = bankovkou 100 Kč
Pojedu **stovkou**. = Pojedu autobusem číslo sto.
Jedu **stovkou**. = Jedu rychlostí 100 km/h.)
(Я еду со скоростью 100 км в час.)

200 = dvě stovky, 500 = pět stovek **několik stovek** = **stovky**

Řekněte. (x0 = **desítka**, x00 = **stovka**)

Na náměstí bylo několik _____ (x00) lidí.

Na parkovišti stálo několik _____ (x0) autobusů.

Na hranicích čekaly _____ (x00) kamionů.

Nový obchod už navštívily _____ (x0) zákazníků.

□ 20. Rodina slov: **BRÁT**

Všimněte si významu prefixů!

dobírat / dobrat – dobírka

Musel si dobrat dovolenou.
Objednal jsem si zboží
na dobírku.

дополучать / получать остаток, израсходовать –
наложенный платеж

Он должен был взять неизрасходованный отпуск.
Я заказал товар наложенным платежом.

nabírat / nabrat

Nabírá si příliš práce.
Nabral jsem si z potoka vodu.

набирать / набрать

Он берет слишком много работы.
Я набрал воды из ручья.

obírat / obrat

Obral všechny kosti.
Obral je o všechny peníze.

обирать / обобрать

Он обгрыз (обгладал) все кости.
Он полностью их обобрал (лишил всех денег).

odebírat / odebrat – odběr

Pravidelně odebíráám dva deníky.

Zítřa ráno musím jít na odběr krve.

pobírat / pobrat

Pobírá důchod.

Nemůžu všechno pobrat sám.

probírat / probat

Probrali mezinárodní situaci.

Probral se z těžkého snu.

přebírat / přebrat

Přebíral jsem pro tebe balík.

Tak dlouho vybíral, až přebíral.

přibírat / přibrat – přibor

Stále přibírá na váze.

Přibrali jsme ho do party.

rozebírat / rozebrat – rozbor

Noviny rozebírají situaci před volbami.

Kniha už je bohužel rozebrána.

sbírat / sebrat**– sbírka – sběr – sběrna**

Sebrala papíry, které jí spadly na zem.

Škola organizuje sběr papíru.

ubírat / ubrat

Těch brambor je moc, uber trochu.

Ubral na váze.

получать / получить – потребление

Я систематически подписываюсь на два ежедневны издания.

Завтра утром я должен сдать кровь.

получать / получить

Он получает пенсию.

Я не унесу все один.

проходить / пройти

Они обсудили международную ситуацию.

Он пришел в себя / очнулся от тяжелого сна.

принимать, перенимать / взять, позаимствовать

Я забрал за тебя посылку.

Так долго выбирал, что просчитался.

полнеть, получать / получить – прибор

Он постоянно полнеет (прибавляет в весе).

Мы взяли его в компанию.

анализировать / проанализировать – анализ

Газеты анализируют ситуацию перед выборами.

Книга, к сожалению, распродана.

собирать / собрать

– коллекция – сбор – пункт приема

Она собрала упавшие на землю бумаги.

Школа организует сбор макулатуры.

убирать, сбавлять / убрать, сбавить

Картошки много, отложи немного.

Он похудел (сбросил вес).

vybírat / vybrat – výběr

Vybrali si peníze z banky.
Vyberte si!

выбирать / выбрать – выбор

Мы взяли деньги из банка.
Выберите (себе)!

zabírat / zabrat – záběr

Ten stůl zabírá moc místa.
Tehle záběr se ti povedl.

отбирать, захватывать / отобрать – кадр

Этот стол занимает очень много места.
Этот кадр тебе удался.

Rozumíte frázím?

Bere na sebe těžký úkol.

(Přijímá těžký úkol.)

Beru si ho na starost.

(Budu se o něj starat.)

Bere tři schody najednou.

(Rychle jde do schodů.)

Bere si ho za muže.

(Vdává se za něj.)

Brali se z lásky.

(Uzavřeli sňatek z lásky.)

Bere to za správný konec.

(Začíná to dělat dobře.)

Práce nebere konce.

(Práce stále nekončí.)

Beru tě za slovo.

(Žádám, abys splnil slib.)

Křičí, jako když ho na nože berou.

(Křičí velmi silně.) (křičet – кричать)

Bere nohy na ramena.

(Utíká před někým, něčím pryč.)

Bere všechno na lehkou váhu.

(Ničemu nedává velký význam.)

Moc si to bere.

(Trápí se pro to hodně.) (trápit se – мучаться)

Neber si to tak.

(Netrap se tak kvůli tomu.)

Příslloví (Поговорки):

Kde nic není, ani smrt nebere.

Где ничего нет, там и смерть не возьмет.

**Blázen, kdo dává, větší, kdo
nebere.**

Дурак, кто дает, еще дурнее, кто не берет.

a) Řekněte, že už jste to udělal(a).

Berete si dovolenou? – Ne, už **jsem si ji vzal** minulý měsíc.

Žádnou už nemám, **dobral jsem** ji minulý měsíc.

1. Bereš s sebou na výlet sestru?
2. Bereš ještě penicilin?
3. To ještě pořád rozebíráte ten problém?
4. Přebíráš práci za nemocného kolegu?
5. Zdá se mi, že pořád přibíráš na váze.
6. Probíráš došlou poštu?
7. Slyšel jsem, že v našem podniku přibírají další lidi. Je to pravda?
8. Nějak moc dlouho si vybíráš! To se ti žádný svetr nelíbí?
9. Ty si na víkend bereš k sobě její děti?
10. Já si s sebou беру plavky. Ty taky?

□ b) Která slova se k sobě hodí?

Ivan Steiger vystavuje na Pražském hradě

V Německu žijící výtvarník Ivan Steiger je nejznámější český karikaturista ve světě. Jeho karikatury publikovaly přední světové deníky, především Frankfurter Allgemeine Zeitung, kde mu za posledních 37 let vyšlo víc než 8500 karikatur. Za své kresby a animované filmy získal řadu ocenění.

Dnes sedmdesátiletý Ivan Steiger, který v roce 1968 emigroval z okupovaného Československa do Německa, je nejen osobitý malíř, scenárista a spisovatel, ale i sběratel hraček. Se svou ženou celý život sbírá hračky. V Mnichově vybudoval unikátní Muzeum hraček. Po roce 1989 se často vrací do Prahy a roku

1994 na Pražském hradě otevřel také Muzeum hraček. Od 11. prosince můžete v muzeu navštívit výstavu Od Vánoc do Vánoc, na které Ivan Steiger představuje svou sbírku nejrůznějších vánočních předmětů posledních dvou století – stromků, ozdob, přáníček, dárků, fotografií atd. V českých zemích se vánoční stromek poprvé objevil počátkem 19. století, a to v rodině režiséra Stavovského divadla Liebicha. Po roce 1820 se tento zvyk rozšířil do aristokratických rodin a od 70. let 19. století se stal běžným v nejšířších vrstvách. Expozice je otevřena denně od 10 do 17 hodin.

§ 4 TVOŘENÍ SUBSTANTIV – PŘECHYLOVÁNÍ

(tvoření feminin od maskulin pomocí sufixů)

(Образование существительных женского рода от существительных мужского рода при помощи суффиксов)

-ka doktor**ka** (doktor), Angličan**ka** (Angličan), turist**ka** (turista), pianist**ka** (pianista),
cizink**ka** (cizinec), Něm**ka** (Němec), matemati**čka** (matematik), biolo**žka** (biolog)
diva**čka** (divák), pedago**žka** (pedagog), here**čka** (herec), právní**čka** (právník)
зрительница преподавательница актриса юрист (женщина)

! Sloven**ka** (Slovák), Pol**ka** (Polák)
словачка полька

M **-ec** > F **-ka (-ečka)**

M **-ák** > K **-ka (-ačka)**

změny hlásek:

k > č
g, h > ž
c > č

(přehled na str. 414–415)

-yně sportovk**yně** (sportovec), běžk**yně** (běžec), průvodk**yně** (průvodce),
бегунья экскурсовод (женщина)
zástupk**yně** (zástupce), soudk**yně** (soudce), minist**ryně** (ministr),
заместительница судья (женщина) министр (женщина)
mistry**ně** (mistr světa), žák**yně** (žák), přítelk**yně** (přítel), koleg**yně** (kolega)
чемпионка мира ученица приятельница коллега (женщина)

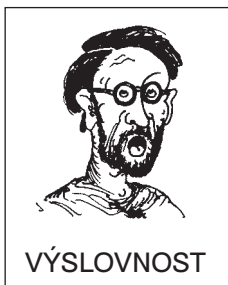
M **-ec, -ce** > F **-kyně**

-ice obchodn**ice** (obchodník), pomocn**ice** (pomocník), tlumočn**ice** (tlumočník),
торговка помощница переводчица
děln**ice** (dělník), kadeřn**ice** (kadeřník), tajemn**ice** (tajemník), úředn**ice** (úředník),
рабочая парикмахер (женщина) секретарь (женщина) чиновница

M **-ík** > F **-ice**

-ovna králov**na** (král), císařov**na** (císař)
королева императрица

-ová mistrov**á** (mistr v dílně), krejčov**á** (krejčí)
мастерица, мастер (женщина) портниха
Novák – Novákov**á** (příjmení manželek a dcer)
Procházka – Procházkov**á** z příjmení manžela, otce + „-ová“)
Veselý – Vesel**á** (forma adjektiva: -ý – -á)

E, A

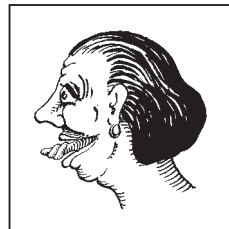
Eda, Eva, Véna,
mají pěkná jména.
Eva tam, Eda sem
a ten Véna půjde ven.

Eva k tetě jede,
Emu také vede.
Budou tam jen jeden den,
pojedou i k vodě ven.

Jedem, jedem, jedeme,
melem, melem, meleme.
Budem v mlýně mouku mlít,
na chleba ji budem mít.

Ян	Jan – jen	только
как	jak – jek	визг
светло	jas – jez!	ешь!
обнял	objal – objel	объехал
рак	rak – rek	витязь
рай	ráj – rej	хоровод
живодер	ras – rez	ржавчина
испуг	lek – lék	лекарство
лак	lak – lák	рассол
тетя!	teto! – této	это

Petře, nepřepři toho vepře!
Šetři pepřem, Petře, při pepření vepře!
Zaletujete-li mi to, nebo nezaletujete-li mi to?
Doleje-li mi Julie oleje, naolejuji olejem koleje.
Litujete-li tele u jetele, politujte i majitele!

Nesnese se se sestrou. – Dnes nechceme jet bez tebe. – Dnes je ten den. – Hele, ten pes zde bere ementál. – Nemeleme, nepereme, nebereme, vesele jdeme k jedné hezké Heleně. – Jetelem letěl jelen. – Dejte Evě ten med. – Dej je vedle sebe. – Jana mává. – Žák má strach. – Chata chátrá. – Má matka má sama samá másla. – Zdravá strava – to je základ.

Téma: Cestování

L1T

a) DOVOLENÁ, PRÁZDNINY

Říkejte krátké věty.

Jsem na _____. Beru si _____ příští týden. Odjeli na _____ . Každý rok trávím _____ na chatě. Zaplatil jsem si _____ v cestovní kanceláři. Zaplatil jsem za _____ pár tisíc. O _____ jen odpočívám.

Představujete si také takové cestování?

Dovolenou plánuju už dlouho dopředu, tak od března. Nejdřív se jako rodina dlouho radíme, vybíráme, kam bychom tento rok mohli jet. Manželka, jako obvykle, je pro pobyt u moře, dcera, jako obvykle, s námi nechce jet. Skončí to jako vždy: cestu vyberu já. Potom připravím podrobný (detailní) cestovní plán: kdy vyjedeme, kudy pojedeme, kde se zastavíme, kde přenocujeme. Jezdit budeme hodně. Cestou si prohlédneme každé zajímavé město, zámky, hrady, kláštery. Proto si koupím průvodce, abychom se městem netoulali bez cíle, ale chodili přesně podle plánu a nenechali si ujít žádnou historickou zajímavost. Počítám s tím, že manželka si bude chtít zvědavě prohlížet krámky a koupit si nějaké suvenýry, takže i na to naplánuju nějaký čas. Každou dovolenou si takto perfektně připravím a nic mě potom nemůže nemile překvapit. Nedovedu pochopit, proč dcera s námi nechce jezdit.

Proč asi?

podrobný cestovní plán – **přenocovat** – **toulat se bez cíle**
подробный план путешествия переночевать бесцельно бродить

– **nenechte si ujít prohlídku zámku** – **historická zajímavost**
не пропустите осмотр замка исторически любопытная
деталь

– **zvědavě si prohlížet** – **koupit v krámku suvenýr** – **perfektně** = **dokonale**
осматривать с интересом купить в ларьке сувенир отлично идеально

– **překvapit někoho nemile** – **nedovedu** = **neumím pochopit**
неприятно кого-то удивить не сумею = не могу понять

HISTORICKÉ PAMÁTKY:

hrad – **zámek** – **palác** – **obrazárna** – **klášter** – **kaple** –
крепость замок дворец картинная галерея монастырь часовня

kostel – **chrám** – **klenotnice** – **stará čtvrť města** – **historické jádro**
церковь храм сокровищница старый район города исторический центр

Co je vystaveno na zámku?

Что экспонируется в замке?

v obrazárně – obrazy, malby, portréty

в картинной галерее – картины, живопись, портреты

sbírka gobelinů a tapisérií

коллекция гобеленов

historický nábytek

историческая мебель

porcelán, sklo, cínové nádobí

фарфор, стекло, цинковая посуда

sbírka zbraní a brnění

коллекция оружия и доспехов

lovecké trofeje

охотничьи трофеи

v zámecké knihovně – knihy a rukopisy

в библиотеке замка – книги и рукописи

v klenotnici – klenoty

в сокровищнице – драгоценности

Hrad, zámek: středověký – **královský (patřil králi, královně)** – **šlechtický**
средневековый королевский (принадлежал королю, королеве) дворянский

(patřil šlechtickému rodu, šlechtici)

(принадлежал дворянскому роду, дворянину)

je postaven, vybudován: v gotickém – **renesančním** – **barokním** –
построен в готическом стиле в стиле ренессанса в стиле барокко

rokokovém – **klasicistním** – **secesním stylu** –
в стиле рококо в стиле классицизма в стиле модерн

přestavěn v barokním stylu

перестроен в стиле барокко

byl postaven, vybudován v polovině 14. století – **pochází z konce 15. století**
был построен в середине 14 века он относится к концу 15 века

Hrad Karlštejn

Gotický hrad Karlštejn založil český král a římský císař Karel IV. v roce 1348 jako místo pro uložení královských pokladů, především sbírek svatých relikvií a korunovačních klenotů.

Otevírací doba: od března do října kromě pondělí
od 9 do 16 hodin (III., IV., X. měsíc), do 17 hodin (V., VI., IX. měsíc)
a do 18 hodin (VII., VIII. měsíc)

Prohlídková trasa pouze s průvodcem, délka prohlídky 50–60 minut, maximálně 55 osob.

b) Spojte sloveso se substantivem.

L1T

vyhnout se
přenocovat
udělat si plán
bydlet
vybrat si
nenechat si ujít
věnovat se
vydat se
překvapit

rekreační pobyt
rodinu dárkem
luxusním hotelům
prohlídku města
turistice
v luxusním hotelu
na pěší výlet do hor
v levném penzionu
na léto

VYDAT SE na cestu

отправиться в путь

= **vyrazit na cestu**

отправиться в дорогу

= **podniknout cestu (pf.)**

предпринять путешествие

podniknout

studijní cestu

obchodní cestu

cestu kolem světa

(путешествие вокруг света)

okružní cestu

(кольцевая дорога – обзорная экскурсия)

c) Hledáte levné (drahé) ubytování. Kde se ubytujete?

- tříhvězdičkový hotel (***)
- soukromý penzion
- mládežnická ubytovna
- turistická chatka pro 4 osoby
- stan (ve stanu)

(трехзвездочная гостиница)

(частный пансион)

(молодежный хостел)

(туристический домик на 4 человека)

(палатка, в палатке)

Čím pojedete (poletíte, poplujete)?

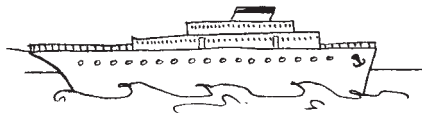
- autem, vlakem, autobusem
s cestovní kanceláří, letadlem, lodí

Na čem pojedete?

- na jízdním kole (bicyklu),
na motocyklu (na motorce),
na koni
(на лошади)

LOĎ: **plavit se po moři** – **plavba** – **vy-, odplouvat / vy-, odplout** –
корабль: ходить по морю морское путешествие отплывать / отплыть

plavební řád – **lodní lístek** –
расписание судоходства билет на корабль

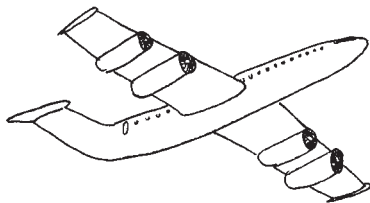
jachta – **plachetnice** –
яхта парусник

plachta – **parník** – **cisternová loď** – **kotva** – **kotvit** – **paluba** – **kajuta** –
парус корабль танкер якорь бросить якорь палуба каюта

kormidlo – **siréna houká** – **kapitán** – **kormidelník** – **námořník** –
штурвал сирена воет капитан штурман матрос

přístav – **maják** – **pobřeží** – **potopit se** – **ztroskotat**
порт маяк побережье нырнуть, потонуть потерпеть крушение

LETADLO: **letecká společnost** – **letecká linka, letecké spojení mezi Prahou a ...** –
самолет: авиакомпания аэролиния воздушное сообщение между Прагой и ...

letový řád – **letenka** –
расписание полетов авиабилет

palubní lístek – **noční let** –
посадочный талон ночной полет

startovat – **stoupat** – **letět** – **klesat** –
взлетать набирать высоту лететь снижаться

přistávat / přistát – **mezipřistání** – **přistávací plocha** – **letiště** –
приземляться промежуточная посадка посадочная полоса аэропорт

letištní hala – **hangár** – **posádka** – **pilot** – **letuška** – **steward**
зал аэропорта ангар команда пилот стюардесса стюард

VLAK: **železniční přejezd** – **koleje** – **závory** – **strojvůdce** – **průvodčí** –
поезд: железнодорожный переезд пути шлагбаум машинист проводник

železničář – **osobní, nákladní vlak** – **rychlík** –
железнодорожник пассажирский, грузовой поезд скорый поезд

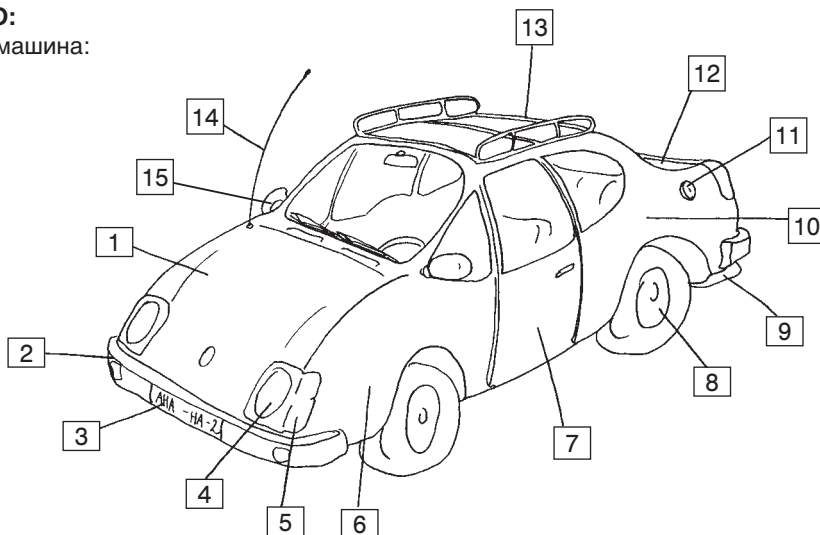
lůžkový, jídelní vůz – **přímé vozy do ...** –
поезд дальнего следования, вагон-ресторан прямые вагоны до ...
(вагоны без пересадки)

místenkové kupé – **spolucestující** –
плацкартное купе попутчик

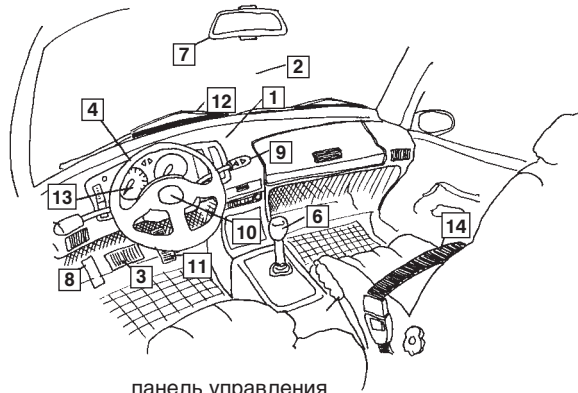
vlakové nádraží – **nástupiště** – **úschovna zavazadel** –
железнодорожный вокзал платформа камера хранения

zpáteční jízdenka – **rychlíkový příplatek** – **zmeškat vlak**
обратный билет доплата за экспресс опоздать на поезд

AUTO:
Автомашина:

1 kapota	капот
2 nárazník	бампер
3 státní poznávací značka	государственный регистрационный знак
4 dálková světla	дальний свет
5 blinkr, směrovník	указатели поворота
6 blatník	крыло
7 dveře	двери
8 kolo	колесо
9 výfuk	выхлопная труба
10 karosérie	кузов
11 benzinová nádrž	бак для бензина
12 kufr = zavazadlový prostor	багажник
13 střešní nosič	крепления на крыше для багажа
14 anténa	антенна
15 zrcátko	зеркало

PALUBNÍ DESKA:

1	palubní deska	панель управления
2	přední sklo	переднее стекло
3	brzda	тормоз
4	volant	руль
5	ruční brzda	ручной тормоз
6	řadicí páka	переключение скоростей
7	zpětné zrcátko	зеркало заднего вида
8	spojka	сцепление
9	směrovník, blinkr	указатель поворота
10	klakson	сигнал
11	plyn	газ
12	stěrač	стеклоочиститель, дворник
13	tachometr	тахометр
14	bezpečnostní pás	ремень безопасности

d) Která slova nejsou správně zařazena? (Какие слова здесь лишние?)

DOPRAVNÍ PROSTŘEDKY (Транспортные средства):

VLAK	AUTO	LETADLO	LOĎ
železniční doprava	automobilová doprava	letecká doprava	lodní doprava
zpáteční jízdenka	pneumatika	obsazená linka	plavba
mezipřistání	stěrač	sedadlo	kotva
koleje	noční let	volant	letuška
přejezd	jachta	spolucestující	zpětné zrcátko
strojvůdce	spojka a plyn	celní prohlídka	plachetnice
tachometr	letový řád	jízdní řád	lodní lístek
karosérie	průvodčí	letiště	plavební řád
lůžkový vagon	letecká společnost	paluba	řadicí páka
výfuk	železničář	kajuta	letenka
jídelní vůz	parkovací světla	mořská nemoc	pilot
startér	brzdy	nástupiště	kotvit v přístavu
námořník	rychlík	vrtulník (helikoptéra)	přední kolo

e) **Doplňte nadřazený pojem** (Дополните обобщающее понятие).

L1T

- _____ : Super, Normal, bezolovnatý benzin, nafta
_____ : jízdní kolo, motocykl, nákladní automobil, letadlo
_____ : silnice, most, tunel, cesta, koleje, říční kanál
_____ : Škoda, Volvo, Fiat, Renault, Audi, Bentley
_____ : řidičský průkaz, občanský průkaz / pas, technický průkaz

(pohonné hmoty,
топливо, горючее

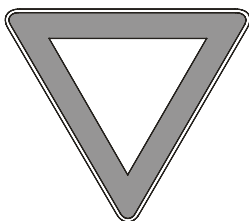
dopravní prostředky,
транспортные средства,

dopravní cesty,
транспортные пути,

doklady řidiče,
документы водителя,

značky osobních automobilů)

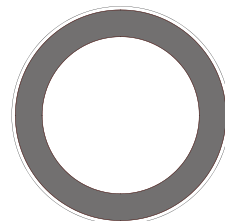
обозначения легковых автомобилей

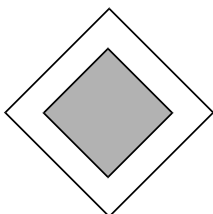
Dej přednost v jízdě

Zákaz zastavení

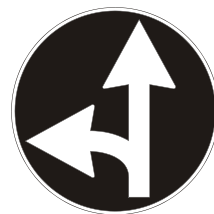
Zákaz vjezdu

Hlavní ulice

Jednosměrná ulice

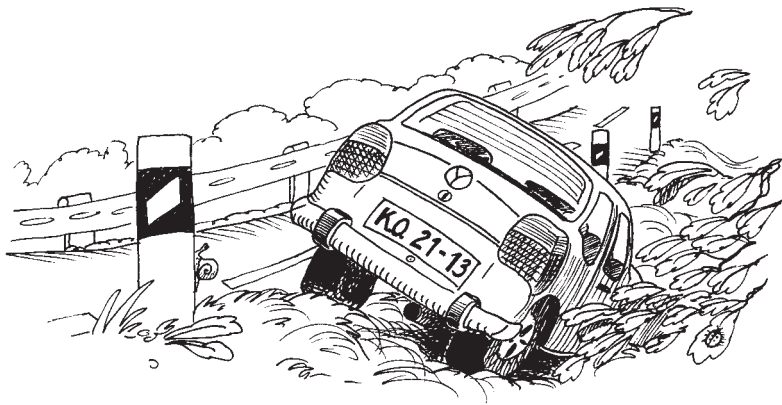
Příkázaný směr jízdy

Křižovatka

Přechod pro chodce

(na)startovat – **(za)brzdit** – **zpomalovat / zpomalit** – **zrychlovat / zrychlit** –
 запустить мотор (за)тормозить снижать / снизить скорость набирать / набрать скорость

zastavit – **(za)parkovat** – **vypnout motor** – **(za)houkat** – **předjíždět / předjet** +Ak –
 остановить (за)парковать выключить мотор (по)сигналить обгонять / обогнать

objíždět / objet +Ak – **dát přednost v jízdě** +Dat – **dostat smyk na mokré silnici** –
 объезжать / объехать уступить дорогу машину занесло на мокрой дороге

sjet ze silnice – **srazit se s** +Instr – **přejet křižovatku na červenou** – **semafor**
 съехать с шоссе столкнуться проехать перекресток на красный свет светофор

mít nehodu – **porušovat / porušit dopravní předpisy** – **pokuta** – **dopravní zácpa** –
 попасть в аварию нарушать / нарушить правила движения штраф пробка

dopravní špička – **vedlejší, hlavní ulice** – **dálnice** – **dálniční poplatek**
 «час пик» второстепенная, главная улица автобан оплата за использование автобана

f) UMÍTE SI PŘEDSTAVIT DOVOLENOU BEZ AUTA?

Jdete na pěší túru. Kam se vydáte?

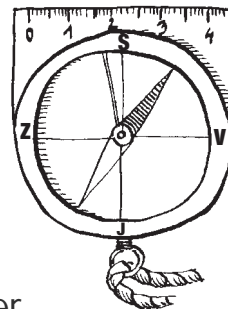
nížina – **pohoří** – **hory (do hor, na hory)** – **údolí** – **kopec** – **svah** – **jeskyně**
 низменность горный массив горы долина холм откос пещера

k vodě: jezero – **rybník** – **řeka** – **pramen řeky** – **břeh (po břehu)** – **moře** –
 к воде: озеро пруд река источник реки берег (вдоль берега, по берегу) море

oceán – **záliv** – **zátoka** – **potok (podél potoka)** – **vodopád**
 океан залив бухта ручей (вдоль ручья) водопад

Umíte se orientovat podle kompasu?

Vydáte se | на север, jih, východ, západ?
 | на jihozápad, severovýchod?

Poznáte druhy stromů?

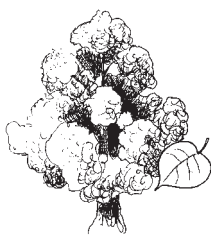
jehličnatý, listnatý les – strom – paseka – smrk – borovice – jedle –
 хвойный лес, лиственный лес дерево вырубка ель сосна пихта

lípa – kaštan – bříza – dub – buk – jasan – javor – topol – keř
 липа каштан береза дуб бук ясень клен тополь куст

Sbíráte houby? **jedlé houby** – hřib – **jedovaté houby** – muchomůrka
 Вы собираете грибы? съедобные грибы белый гриб ядовитые грибы мухомор

Trháte na loukách květiny? **luční květiny** – kopretina – pampeliška –
 Вы собираете на лугах цветы? луговые цветы ромашка одуванчик

fialka – konvalinka – sněženka – petrklič – zvonek
 фиалка ландыш подснежник первоцвет колокольчик

Výlety do přírody

Prázdniny bez výletů nejsou pravé prázdniny. Cestujte pěšky, autem, autobusem, vlakem nebo lodí, sjeďte si některou z českých řek na kanoi, vypůjčte si kolo a udělejte si několikadenní výlet s přespáním v kempech nebo jen tak pod širákem. 38 500 km pěších tras a 19 000 km tras pro cyklisty různé náročnosti vedoucích nádhernou přírodou představuje nabídku, které neodoláte. Na vašich výletech vás spolehlivě provede vynikající systém českého turistického značení, který patří k nejdokonalějším v Evropě.

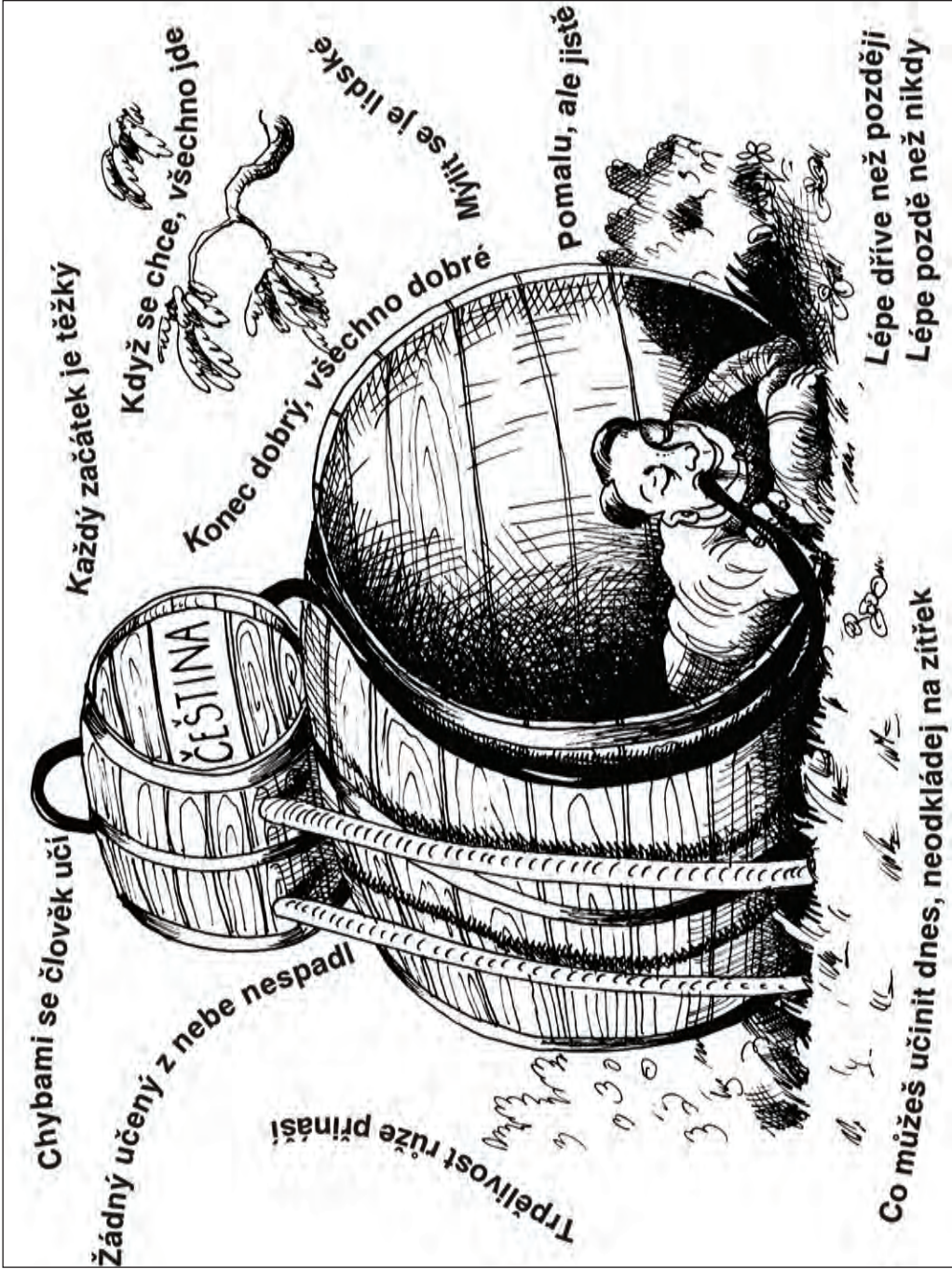
Vydejte se na příjemný pěší nebo cyklistický výlet do některého z **českých skalních měst**, která jsou evropským unikátem. Český ráj, České Švýcarsko a Adršpašsko-teplické skály vás okouzlí.

- **Český ráj**, pozoruhodná oblast České republiky rozkládající se mezi Mnichovým Hradištěm, Jičínem a Turnovem, nese své označení právem. Romantická údolí se skalními městy se zde střídají s loukami, roubenými stavení-

mi a skalními vyhlídkami, které nabízejí kouzelný výhled do okolí. Kraj je neobyčejně bohatý i na historické památky. Doslova na každém kroku překvapí stavba hradu nebo zámku. Za všechny jmenujme známou **zříceninu hradu Trosky** či **renesanční zámek Hrubá Skála**.

Pokud už v Českém ráji budete, nezapomeňte se seznámit s jedním z jeho unikátů, totiž s drahým kamenem – krvavě rudým **českým granátem**. Spoustu informací o jeho historii, zpracování a jeho použití ve šperkařství se dozvíte v **Muzeu Českého ráje v Turnově**. O významu Českého ráje svědčí i skutečnost, že byl roku 2005 zařazen mezi **evropské geoparky UNESCO**.

- Oblast **Českého Švýcarska** se nalézá v severozápadní části České republiky. K nejvyhledávanějším útvarům národního parku patří **Pravčická brána**, pískovcový skalní most, který je největším svého druhu v Evropě.

Chybami se člověk učí

Žádný učený z nebe nespadá

Trpělivost růže přináší

Každý začátek je těžký

Když se chce, všechno jde

Konec dobrý, všechno dobře

Mřit se je lidské

pomalu, ale jistě

Lépe dříve než později
Lépe pozdě než nikdy

Co můžeš učinit dnes, neodkládej na zítřek